

До форм внутрішнього страхування ризиків в маркетингу відносяться: забезпечення компенсації можливих фінансових втрат за рахунок премій за ризик, системи штрафних санкцій; забезпечення подолання негативних фінансових наслідків за рахунок направлення частини ресурсів в наступні фонди: резервний фонд (відсоток від прибутку); цільові резервні фонди.

***Пічкур Ю.О.,**
здобувач вищої освіти,
Федорова Ю.О.,
здобувач вищої освіти,
Федотченко О.В.,
здобувач вищої освіти,
Науковий керівник: **Сақун Г.О.,**
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК ШЛЯХ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСІВ

Криза вичерпання природних ресурсів є однією з найважливіших проблем, з якими стикається людство в 21 столітті: швидкі темпи економічного розвитку спровокували ряд гострих проблем, серед яких глобальне потепління, дефіцит ресурсів та поглиблення соціального розшарування. Нераціональне використання природних багатств призводить до деградації довкілля, зміни клімату та загрожує стабільності нашої планети. Швидкість, з якою людство виснажує її ресурси, незабаром переступить критичну межу, що може призвести до незворотних екологічних катастроф. Виснаження природних ресурсів та екологічні катастрофи є очевидними доводами того, що традиційні моделі виробництва, споживання та утилізації відходів вичерпали свій ресурс і потребують радикальної переоцінки.

Зміна клімату посилює існуючі екологічні проблеми, спричиняючи частіші екстремальні погодні явища, підвищення рівня моря та втрату біорізноманіття, а швидка індустріалізація в країнах, що розвиваються,

призводить до збільшення викидів парникових газів та інших забруднювачів [3]. Нажаль, зростання споживання та виробництва товарів одноразового використання збільшує обсяг викидів парникових газів та забруднювачів повітря й тиск на природні ресурси, хоча в останні роки ми бачимо суттєву тенденцію до їх зниження, як на прикладі країн Європейського Союзу, представлено на рис. 1., хоча споживання сировини залишається майже незмінним.

Рис. 1. Споживання матеріальних ресурсів, викиди парникових газів та забруднювачів повітря в країнах ЄС за 2016-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними [1]

Циркулярна економіка – це нова парадигма, яка передбачає відхід від традиційної лінійної моделі економіки та перехід до моделі, в якій ресурси використовуються максимально ефективно протягом усього життєвого циклу продукту. В циркулярній економіці продукти та матеріали постійно циркулюють, зберігаючи свою цінність протягом максимально довгого терміну. Цей підхід оптимізує використання природних ресурсів та сприяє їхньому відновленню, що сприяє економії ресурсів і зменшенню шкоди для екосистеми [2]. Завдяки циркулярній економіці суспільство може досягти гармонійного

поєднання економічного зростання та екологічної стійкості, відмовившись від традиційної лінійної моделі "взяти-зробити-використати-викинути", яка використовувалась раніше.

Концепція циркулярної економіки є результатом об'єднання найкращих ідей з різних галузей, таких як екологічна економіка, теорія сталого розвитку та інших. Основна задача циркулярної економіки полягає у зменшенні екологічного сліду шляхом раціонального використання ресурсів. Завдяки своїй замкненій структурі, циркулярна економіка дозволяє переосмислити традиційні економічні моделі, перетворюючи відходи на цінні ресурси. Циркулярна економіка є бажаною метою, але досягнення її повністю може бути тривалим процесом, але тим не менш, навіть часткове впровадження її принципів може принести значні результати [3]. Ми переконані, що будь-яка економічна система може еволюціонувати у напрямку циркулярності, поступово впроваджуючи її елементи. Замість лінійної схеми "видобуток-виробництво-споживання-утилізація", циркулярна економіка створює замкнутий цикл, де ресурси постійно перебувають в обігу, завдяки чому обсяг відходів зводиться до абсолютного мінімуму завдяки раціональному використанню ресурсів (рис. 2).

Циркулярна економіка – це нова парадигма, яка передбачає відхід від традиційної лінійної моделі економіки та перехід до моделі, в якій ресурси використовуються максимально ефективно протягом усього життєвого циклу продукту. В циркулярній економіці продукти та матеріали постійно циркулюють, зберігаючи свою цінність протягом максимально довгого терміну. Цей підхід оптимізує використання природних ресурсів та сприяє їхньому відновленню, що сприяє економії ресурсів і зменшенню шкоди для екосистеми [2]. Завдяки циркулярній економіці суспільство може досягти гармонійного поєднання економічного зростання та екологічної стійкості, відмовившись від традиційної лінійної моделі "взяти-зробити-використати-викинути", яка використовувалась раніше.

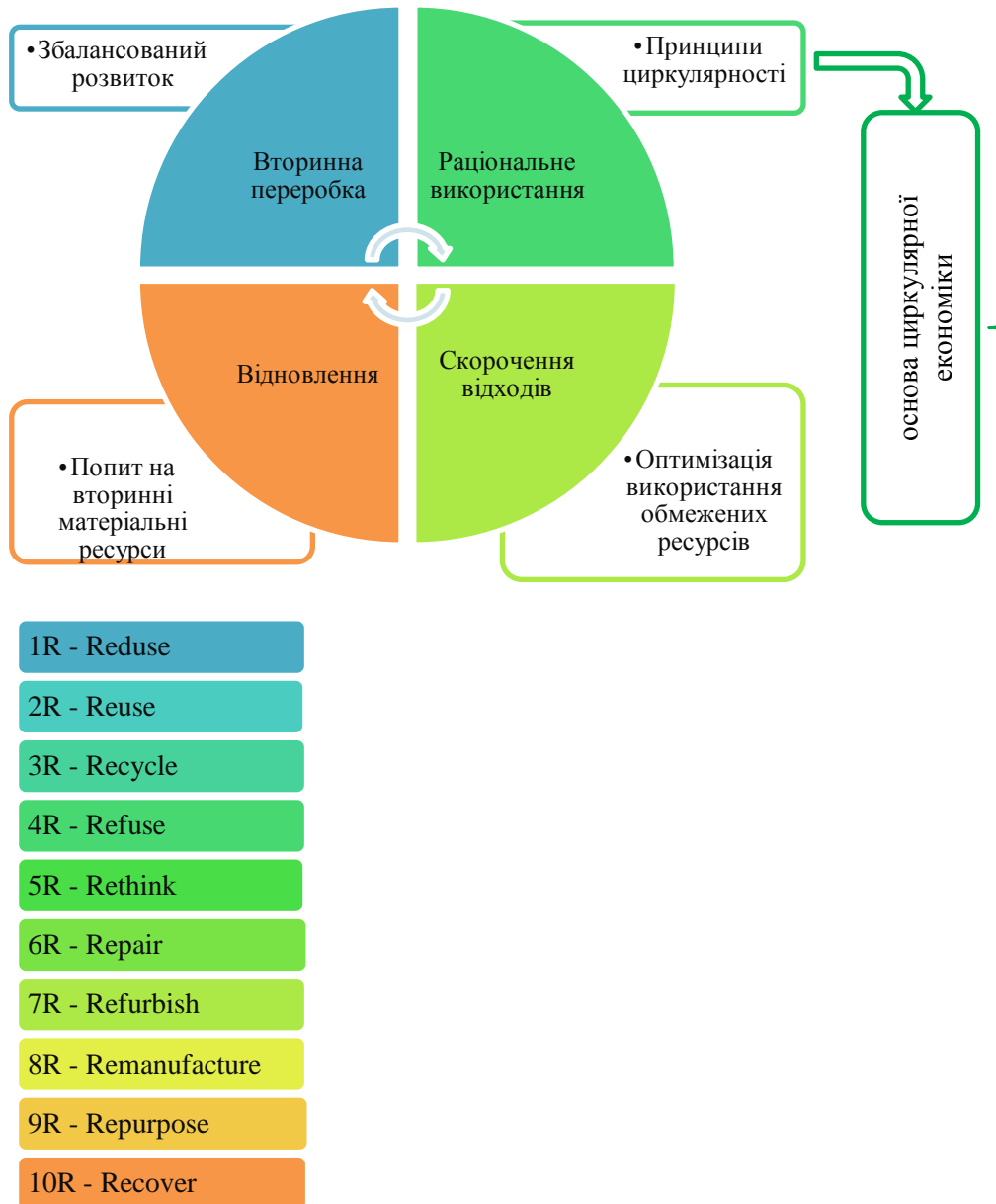

Рис. 2. Комплексна модель реалізації циркулярної економіки

Джерело: побудовано авторами на основі [3]

Європейський Союз демонструє світові приклад успішної адаптації до циркулярної моделі, активно розвиваючи як теоретичні засади, так і практичні інструменти її впровадження. Завдяки комплексному підходу, який поєднує політику, інвестиції та співпрацю, ЄС досягнув значних результатів у зменшенні відходів, підвищенні рівня їх утилізації, енергоефективності та стимулюванні інновацій у ці сфери (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка показників управління відходами та інновацій в циркулярній економіці країн ЄС за 2015–2021 рр.

Джерело: побудовано за даними [1]

Очевидно, глобальна економіка потребує радикальної трансформації, яка передбачає перехід від лінійної моделі виробництва до циркулярної, що включає міжгалузеву співпрацю, державну підтримку, інвестиції в інновації, розвиток систем переробки та зниження екологічного навантаження. Перехід на циркулярну економіку дозволяє зменшити залежність від обмежених природних ресурсів, стимулювати інновації та створити більш стійку економіку, здатну протистояти глобальним викликам. Цей інноваційний підхід радикально змінює застарілу економічну модель, переходячи від лінійної системи "виробництво-споживання-утилізація" до циркулярної, де ресурси циркулюють у замкнутому циклі. Ефективне використання ресурсів в рамках економіки замкнутого циклу не лише сприяє охороні довкілля, але й дає поштовх для економічного розвитку та створення нових робочих місць, підприємства можуть знизити свої витрати на сировину та енергію, підвищити конкурентоспроможність та створити нові бізнес-моделі.

Список використаних джерел:

1. Eurostat. *Language selection/ European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/information-data/emissions-greenhouse-gases-air-pollutants> (дата звернення: 04.10.2024).
2. Horbal N., Mazuryk M., Mykutyń O. Implementation of circular economy on the basis of European experience. *Management and Entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2021. Т. 2021, № 2. С. 280–289. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.02.280> (дата звернення: 04.10.2024).
3. Roleders V. Transformation of the eu countries to the circular economy model. *Economies' Horizons*. 2023. № 2(24). С. 129–135. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281264](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281264) (дата звернення: 04.10.2024).

Польова Т.В.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу та торговельного підприємництва,
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Аудит інвестиційних проєктів передбачає з'ясування змістових характеристик цього напрямку послуг незалежних аудиторів, інформаційно-аналітичне забезпечення перевірки, організацію аудиту інвестиційних проєктів за передінвестиційною стадією, фазою інвестування проєкту, узагальнення та реалізації аудиту інвестиційних проєктів. Це дозволить чітко спланувати процес аудиту, втілити методику перевірки стану розробки та реалізації інвестиційних проєктів, застосувати відповідні аудиторські процедури, скласти робочі документи аудитора та надати за результатами звіту.

Інвестиційний проєкт як об'єкт аудиту передбачає врахування потреб, обмежень, задоволення потреб та забезпечення. На кожній стадії реалізації інвестиційного проєкту є свої особливості (передінвестиційна, реалізації